

Окончук А.Р., бакалавр
Київський національний університет
технологій та дизайну
Радіонова Н.Й., д.е.н., доц.
Київський національний університет
технологій та дизайну

УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ВИРОБНИЧОГО ПІДПРИЄМСТВА

В управлінському обліку важливе місце займає контроль забезпеченості підприємства основними засобами, оскільки відхилення від оптимального рівня як в один, так і в інший бік спричинює зниження ефективності виробництва. Так, недостатня забезпеченість підприємства основними засобами призводить до їхнього надто інтенсивного використання, передчасного зносу, надмірних витрат на ремонти, зрештою до ліквідації. Крім того, роботи можуть виконуватися несвоєчасно, або з порушенням технології виробництва, що сприятиме зростанню рівня бракованої продукції. Наявність зайвих основних засобів теж є небажаною, оскільки при цьому термін їхньої окупності стає занадто довгим. До того ж це зумовлює додаткові витрати на їх зберігання, підтримання в робочому стані тощо.

Тому одним із головних завдань управлінського обліку є контроль за оптимальним рівнем забезпечення підприємства основними засобами. Для цього необхідне поєднання планових і облікових методів. Зокрема, слід визначити потребу в основних засобах для кожного підрозділу підприємства. Відразу зазначимо, що нормативні вартісні показники чи навіть визначені у фізичних одиницях, поширені в спеціальній економічній літературі, для цього не придатні, оскільки не враховують особливостей конкретного підприємства. Тому такі нормативи можна використовувати тільки як орієнтовні [1, с. 118]. Реальну потребу основних засобів в управлінському обліку можна визначити лише за технологічними картами витрат на виробництво з урахуванням технічних характеристик машин, обладнання, механізмів, за допомогою яких виконують увесь комплекс робіт за технологією виробництва на даному підприємстві.

В управлінському обліку необхідно враховувати такі показники, які не тільки характеризують забезпечення підприємства основними засобами, а й дають змогу контролювати їх якісний стан. Зокрема, рівень зносу основних засобів, що визначається як співвідношення нарахованої суми зносу за весь період експлуатації до первісної вартості об'єктів, свідчить про їхню придатність до подальшої експлуатації, її орієнтовну тривалість у майбутньому. Реальну забезпеченість підприємства основними засобами можна точніше визначити за залишковою вартістю – різницею між первісною вартістю об'єктів і нарахованою сумою зносу.

Однак навіть при повному забезпеченні потреби в основних засобах вони можуть використовуватися неефективно. Тому в управлінському обліку доцільно контролювати рівень використання основних засобів [2, с. 186]. Зокрема, визначають такі показники: коефіцієнт використання основних засобів; коефіцієнт змінності роботи машин і механізмів (обладнання); коефіцієнт використання календарного фонду робочого часу; напруженість використання машин чи виробничих площ приміщень; коефіцієнт інтенсивності навантаження машин і механізмів (обладнання)

Оскільки зазначені показники є здебільшого ретроспективними, в управлінському обліку слід використовувати насамперед такі, які дають змогу оперативно контролювати ефективність експлуатації основних засобів і своєчасно вживати відповідні заходи.

Так, ефективність використання автотранспорту в управлінському обліку контролюють не тільки за фізичними показниками загального пробігу та пробігу з вантажем у кілометрах, середньої швидкості за годину, кількості перевезених вантажів у тонах за зміну, а й за умовним показником виконаними тонно-кілометрами.

Якщо підприємство має значну кількість основних засобів, в управлінському обліку доцільно буде впровадження форми фактичної перевірки наявності та умов зберігання основних засобів, що представлено в таблиці 1.

Відомість фактичної перевірки наявності та умов зберігання основних засобів
на швейному підприємстві за лютий 2021 року

№ з/п	Дата	Перевіряємий підрозділ	Прізвище матеріально-відповідальної особи	Наявність основного засобу	Фактичний стан основного засобу	Примітки
1	3.02	Бухгалтерія	Самсонов С. В.	Стіл Шафа Тумба Стілець	Задовільний Задовільний Застарілий Зламаний	- - Оновити Відремонтувати
2	6.02	Розкрійний цех	Лужкина Л. І.	Стіл Стілець Електророзкрійна машина вертикальним ножем Шафа Настилальний стіл Кінцева лінійка Розкрійна стрічкова машина РЛ-1250-1 Електророзкрійна машина ЕЗМ-3	Задовільний Задовільний Задовільний Зламана Задовільний Задовільний Задовільний Задовільний	- - - Відремонтувати - - - -

Запропонована відомість допоможе вести своєчасний контроль за фактичним станом основних засобів в кожному підрозділі підприємства. Крім того, необхідно відмітити, що управлінський облік основних засобів на підприємстві буде ефективним тільки за умови раціонального поєднання документального контролю та фактичної перевірки.

Література

1. Одношевна О.О. Управлінський аспект удосконалення обліку основних засобів. Економіка і суспільство: сучасний фундамент людського розвитку : матеріали 2-ї Міжнар. наук.-практ. конф. (23 черв. 2017 р.). Лейпциг : вид-во "Балтика". Ч. 2. С. 116-119. URL: <http://dspace.dsau.dp.ua/jspui/handle/123456789/694>.

2. Radionova N., Skrypnyk M.I., Voronkova T. Dual nature of industrial enterprise cost management system. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2019. Vol. 5. No. 2. P. 184-190. URL: <http://www.baltijapublishing.lv/index.php/issue/article/view/652/pdf>.